

IANCU FILIPESCU (18.04.1948 – 2.08.2019)

ABSTRACT

The article is a tribute to our colleague Iancu Filipescu, significant and representative sociologist for the 70s generation, who passed away in August 2019. He was noticed for his intense activity in the fields of rural sociology, industrial sociology and sociology of organizations, being an outstanding researcher and an elite professor. We will always remember fondly his name.

Keywords: Iancu Filipescu, istoria sociologiei, istorie orală.

Vara trecută, la început de Gustar, când marea majoritate a oamenilor pleacă în concediu și Bucureștiul parcă se goleşte, comunitatea sociologilor a aflat cu surprindere și mâhnire profundă vestea încetării din viață a colegului și prietenului nostru Iancu Filipescu, figură marcantă și remarcată a sociologiei românești. Chiar dacă pe mulți dintre cei care l-au cunoscut această veste nefericită i-a luat, poate, prin surprindere, pe mine personal m-a marcat profund, mai ales că i-am fost alături ca prieten și coleg timp de aproape jumătate de secol, o viață de om așa putea spune.

L-am cunoscut încă din anul 1970, când, la început de septembrie, a intrat pe ușa Laboratorului de Sociologie al Universității din București, situat în str. Rafael Sanzio (lângă Biserica Armenească). Era un tânăr slăbuț și zvelt, cu un păr sărmos și cărlionțat, purtând ochelari de vedere din spatele cărora te sfredeleau niște ochi pătrunzători. Mi-a spus că a fost repartizat la acest laborator, înființat și patronat de profesorul și omul politic Miron Constantinescu, și dorește să lucreze pe probleme de sociologie rurală. Era originar din Scheii Brașovului, unde își făcuse și studiile liceale, după care a făcut parte din prima promoție de sociologi a Universității din București (1966–1970), apărută după relansarea sociologiei în România. Mi-a spus că este căsătorit de la o vârstă foarte tânără, soția fiind profesoară de limba română în comuna Vidra și că are o fetiță de câțiva ani.

Mărturisesc faptul că, încă din momentul în care ne-am cunoscut și mi-a relatat cele de mai sus, între noi s-a creat o legătură emoțională puternică și sinceră, dublată ulterior de una intelectuală și științifică. Iancu Filipescu era un personaj jovial, dornic de cunoaștere, informare și cercetare, iubitor de lecturi sociologice,

---

„Revista română de sociologie”, serie nouă, anul XXXI, nr. 1–2, p. 129–131, București, 2020

Creative Commons License
Attribution-NonCommercial CC BY-NC

și nu numai, preocupat în același timp de cercetarea sociologică de teren. Era înzestrat cu un simț fin al observației concrete și cu un rafinament al cercetării, dar și cu un grad mare de obiectivitate și neutralitate față de problemele cercetate. Pot spune că nu am avut niciodată vreo controversă, ceartă sau dispută personală cu el, fiind o fire neconflictuală, căutând mereu să aibă o discuție civilizată și serioasă cu interlocutorul său. Cred că toți cei care l-au cunoscut sunt de acord că niciodată cu „Conu’ Iancu”, așa cum îl alintam noi, nu te puteai certa.

Am avut privilegiul ca amândoi să lucrăm aproape un deceniu alături și în preajma marelui profesor Henri H. Stahl, care avea un birou și o bibliotecă personală la Laboratorul de Sociologie, unde venea aproape zilnic să lucreze. Întâlnirile noastre cu profesorul H.H. Stahl au fost veritabile și de neuitat lecții de meșteșug sociologic, teoretic, metodologic, dar mai ales practic, care ne-au marcat pentru toată viața. Chiar, la un moment dat, profesorul Stahl i-a încredințat custodia bibliotecii sale personale, pentru a pune la dispoziția colegilor diversele cărți, unele dintre ele unicat în sociologie. Fire darnică, dar poate și naivă, Iancu Filipescu i-a invitat pe mulți în această bibliotecă împrumutându-le unora cărți, alți „împrumutându-se” singuri, ceea ce a condus la diminuarea sensibilă a cărților, însă, din fericire, profesorul Stahl nu i-a purtat ranchiună.

Alături de alți patru colegi, Iancu Filipescu și cu mine am avut privilegiul să fim primiți la doctorat de către profesorul H.H. Stahl, unde ne-am desăvârșit pregătirea noastră ca sociologi, dar și ca profesori și cercetători. Dintre toți cei care am fost învățăcei și discipoli ai marelui profesor, trebuie să recunosc că Iancu Filipescu a fost singurul care a urmat cu credință și sfințenie sociologia rurală practică de profesorul Stahl, ceilalți specializându-ne în alte ramuri ale sociologiei.

Iancu Filipescu, după cum am mai spus, era un personaj avid după lectură și informație, nu numai din domeniul sociologiei, ci și din cel al istoriei, filosofiei, economiei, antropologiei etc. De fiecare dată când ne întâlneam, îmi spunea ce cărți a citit sau ce reviste a consultat, recomandându-mi și mie lecturi de care aveam nevoie în domeniul în care mă specializasem, sociologia juridică și a delincvenței. În urma acestei munci de informare, pot spune că Iancu Filipescu căpătase un fel de formație enciclopedică, pe care nu o găsești la mulți sociologi, de la el putând afla lucruri interesante despre personaje politice și științifice, domnitori și domnițe, boieri și răzeși, toponimii de sate și orașe, recensăminte, catagrafii și monografii și câte și mai câte. Din nefericire, era foarte parcimonios în a pune pe hârtie toate aceste lecturi și informații, motiv pentru care nu a scris foarte multe lucrări, dar tot ce a scris este bazat pe o solidă bibliografie, dovedind acuratețe științifică și probitate morală.

Pentru mulți dintre cei care l-au cunoscut, el apărea drept „Conu’ Iancu”, și nu există astăzi cineva din comunitatea sociologică care să nu fi auzit vreodată de numele lui. Cred că apelativul i s-a tras de la faptul că, de fiecare dată când ne întâlneam, ne saluta invariabil cu: „Salut Coane!”. Mai târziu, când a făcut o cercetare în județul Bacău, într-o comună care se numea Coțușca, nu știu cine i-a mai adăugat și această formulă „Conu’ Iancu de Coțușca”.

Îmi aduc aminte cu plăcere de foarte multe evenimente și momente trăite alături de colegul Iancu Filipescu, cum au fost cele din perioada pregătirii noastre la doctorat sau din perioada practicilor de cercetare, realizate împreună cu echipe de studenți de la Secția de sociologie. După o perioadă de timp petrecută împreună, drumurile noastre s-au despărțit temporar, eu rămânând în continuare cercetător, el optând pentru cariera didactică la Universitatea Politehnică din București, unde a predat și susținut cursuri și seminarii de sociologie industrială și sociologia organizațiilor, care s-au bucurat de o audiență deosebită din partea studenților politehniști. Ne-am reîntâlnit după decembrie 1989, la nou-înființatul Institut de Sociologie al Academiei Române unde, în calitate de director, l-am cooptat pe Iancu Filipescu în colegiul de redacție al „Revistei Române de Sociologie”, unde a îndeplinit funcția de secretar general de redacție

Soarta a făcut să-l întâlnesc pe „Conu’ Iancu” atât la începutul carierei mele sociologice, în 1970, cât și la sfârșitul acesteia, în 2017, când ne-am reîntâlnit în calitate de sociologi la Institutul de Cercetare a Calității Vieții, înființat și coordonat de acad. prof. Cătălin Zamfir. La acest institut, Iancu Filipescu a avut o contribuție importantă la scrierea unei valoroase și interesante istorii a sociologiei în România, de la origini până în prezent, unde a fost coordonator alături de profesorul Cătălin Zamfir.

Mi-a rămas întipărită în minte ziua de 6 iunie, anul trecut, când ne-am întâlnit la o comemorare făcută la Casa Universitarilor, în memoria profesorilor din Catedra de Sociologie și a colegilor de promoție decedați, la care au participat foarte mulți colegi sociologi. Atunci, personal, l-am perceput ca fiind extrem de vesel și jovial, plin de vervă, cu poftă de vorbă (dar și de mâncare), mergând roată în jurul mesei și discutând aproape cu toți cei care eram acolo. Mie mi-a mărturisit că era mândru de nepoata sa, studentă la medicină și pe care spera să o vadă cât mai curând medic profesionist. Atmosfera era liniștită și destinsă, parcă nimic nu avea să prevestească ceea ce s-a petrecut ulterior cu colegul nostru. Am aflat de la soție, pe am contactat-o telefonic aproape zilnic, că ar fi contactat un virus sau o bacterie care i-au afectat sistemul imunitar, fiind internat la Spitalul de Urgență, la Terapie Intensivă, în stare de comă indusă. După aproape o lună de zile, părea că și-ar fi revenit, motiv pentru care a fost externat și a venit acasă, iar în dimineața următoare a încetat din viață.

Coane, îți simt lipsa și prezența ta plăcută și de multe ori uit că nu mai ești printre noi și vreau să pun mâna pe telefon și să te întreb ce mai faci sau să discutăm despre lucruri pe care numai tu le știai. Eu credeam că vei rămâne *for ever* și vom avea timp să scriem împreună un studiu despre învățăturile lui H.H. Stahl către urmașii săi sociologi. Chiar dacă nu mai ești, promit să scriu acest material, pe baza unui dialog imaginar purtat între noi doi.

La aproape șase luni de la dispariția ta, dă-mi voie să-ți spun încă o dată, așa cum ziceau și anticii pe care îi apreciai atât de mult: *Sit tibi terra levis, Coane!*

